

Çorum Müzesinde Bulunan Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satır Arası Kur'an Tercümesi Üzerine

Ali Cin¹

Özet

Din, milletleri var eden en önemli unsurlardan biridir. Tarihteki bütün kavimler, dine mutlak bir biçimde değer vererek din ve millet kavramları etrafında kenetlenmeye çalışmışlardır. Türkler, İslâmiyet'in ortaya çıkışından yaklaşık üç asır sonra, İslâm dinini devletin resmî dini olarak kabul etmiş ve ardından bu dinin kutsal kitabı *Kur'ân-ı Kerim*'i Türkçeye tercüme etmeye başlamışlardır. Türk dili tarihinde, **Türk dilinin farklı coğrafyalarında ve değişik dönemlerinde yazılmış**, çeşitli satır arası *Kur'ân* tercümesi eserler görülmektedir. Bu ilk tercüme eserleri genellikle satır arası diye tabir edilen çevirilerdir. Bu satır arası eserler birebir, kelimesi kelimesine yapılan çeviriler olabildiği gibi, birebir olmayıp tefsirli çeviriler şeklinde de olabilmektedir. *Kur'ân* çevirileri **Türk dili tarihi içerisinde, Türkçenin ifade gücü ve anlam gelişimini göstermesi** bakımından oldukça önemli kaynaklardır. Çünkü bu tür satır arası çevirilerde, her bir Arapça kelime, Türkçe tek bir kelime ile karşılanmaya çalışılmıştır. Bu da bir dinin dili olan Arapça karşısında, **Türkçenin Arapçadan geri kalmayan zengin bir kelime hazinesine sahip olduğunu göstermesi açısından önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu tür eserler sözlükçülük çalışmaları bakımından da oldukça kıymetlidir.**

Söz konusu çalışmada, **Çorum Müzesi 10.1.72** numarada kayıtlı bulunan ve Eski Anadolu Türkçesi özellikleri gösteren satır arası *Kur'ân* tercümesiyle TİEM 40 nüshası, sınırlı biçimde karşılaştırılarak sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Satır Altı Kuran Tercümesi, Kutsal Kitap, Çeviri, Çorum Nüshası

On the Quran Translation Written in Old Anatolian Turkish and Preserved in Çorum Museum

Abstract

As known, the religion is one of the most important elements that creates nations. Therefore, throughout the history, tribes have tried to clasp around religion

1 Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, alicin@akdeniz.edu.tr

and nation concepts by giving an absolute value to religion. Turks have accepted the Islam as the official religion of the state about three centuries later after its emergence and started to translate that religion's holy scripture, *Koran*, into Turkish. Various interlinear *Koran* translation works are seen in different regions of Turkish language and periods in the history of Turkish language. Those first translations are often referred to as interlinear translations. Those translations can both be word by word translations and commented translations, which is not translated word by word. Translations of *Koran* are significant resources that shows Turkish language's development of articulation and meaning in the history of Turkish language. Because, in those interlinear translations, every single Arabic word was tried to be translated into Turkish with a single word. This has an importance, in the sense that Turkish language has a rich vocabulary as much as Arabic language that is a religion's language. Therefore, those type works are valuable for lexicography works.

In this study, the Quran translation showing of Anatolian Turkish qualities and preserved in Çorum Museum with a number of 10.1.72 will be compared to the manuscript titled TIEM 40 in a limited manner.

Keywords: Old Anatolian Turkish, Interlinear *Koran* Translation, Holy Scripture, Translation.

Giriş

Tarihin eski dönemlerinden günümüze değin Türkler birçok dine mensup olmuşlardır. Türkler Köktürk devleti zamanında Şamanizm inancına mensup iken Uygur Türkleri döneminde *Budizm* ve *Manihaizm* gibi dinleri benimsemişlerdir. Karahanlı Türk Devleti zamanında da, *Abdulkerim Saltuk Buğrahan* öncülüğünde İslâm inancını kabul etmişlerdir. Türklerin çeşitli boylarının 10. yüzyıldan günümüze değin *Yahudilik*, *Hristiyanlık* vb. gibi dinleri de benimsediklerini biliyoruz. Günümüz modern dünyasında da halen *Hristiyanlık*, (Gagavuz Türkleri) *Yahudilik* (Karaim) inancına sahip Türk toplulukları bulunmaktadır.

İslâmiyet'in yayılmasıyla birlikte *Kur'an-ı Kerim*'in öğrenilmesi, temel prensiplerin herkes tarafından daha iyi anlaşılabilmesi için başka dillere tercüme ihtiyacı hissedilmiş, hatta Hz. Peygamber zamanında *Selmân-ı Fârisî* tarafından *Fâtiha* suresi Farsçaya çevrilmiş ve bu çeviriyi Hz. Peygamber menetmemiştir. (Serahsî I, 37) Günümüzde ise *Kur'an-ı Kerim* yüzlerce dile çevrilmiştir. Bu çevirileri daha sistemli bir hale getirebilmek ve dünyada yaygın olarak kullanılan tüm dil ve lehçelere çeviri yapabilmek amacıyla, ülkemizde de *Diyanet İşleri Başkanlığına* bağlı olarak *Yabancı Dil ve Lehçelerde Yayınlar Dairesi Başkanlığı* kurulmuştur.

Bütün dinlerin dilleri işlenmişliği yüksek olan dillerdir. Diğer diller de bu dillerle boy ölçüşmek ister ve bunu da çeviri yoluyla yapmaya çalışır. *Eski Ahit* (Tevrat) Yunancaya ilk kez MÖ 3. yüzyılda çevrilmiştir (Harman, 1989, 495). *Tevrat*'ın ve *İncil*'in Türkçeye ilk çevirileri 1666 yılında *IV. Mehmed* döneminde yaşamış olan tercümanlardan *Ali Ufki Bey* (Albertus Bobovius/Wojciech Bobowski) tarafından

tamamlanmıştır. Bu kişi *Kitab-ı Mukaddes*'i Türkçeye ilk tercüme eden kişi olarak da bilinmektedir (Kut, 1989, 457). Ufki, çalışmasını Hollanda sefiri *Levinus Warner*'in isteği ve onun sağladığı maddi imkânlarla yapmıştır. Bugün kullanılan Türkçe *Kitab-ı Mukaddes*, *Ali Ufki* tarafından tercüme edilen esere dayanmaktadır. (Kut, 1989, 456, 57). *Ali Ufki* tarafından hazırlanan Arap harfli *Tevrat*, 1827 yılında Paris'te basılmıştır.

Kutsal kitapların çeşitli dillere çevrilme işi, insanlık tarihi kadar eskidir. *Muhammed Hamidullah*, *Kur'an-ı Kerim*'in ilk çevirisinin 745 yılında Berbericeye yapıldığını ifade eder. (Hamidullah, 1993, 102) *Kur'an*'ın Farsçaya ilk çevirisi ise meşhur Arap alimlerinden *Muhammed b. Cerir b. Yezid el-Amûli et-Taberi el-Bağdâdi* (ö. 310/923)'nin yazmış olduğu *Câmi'ul Beyân Fi Tefsirü'l-Kurân* adlı eserin *Emir Mansûr b. Nuh es-semâni*'nin (ö. 366/977) emriyle kurulan bir heyet tarafından yapılır (Topaloğlu 1976, 2). Zeki Velidi Togan'a göre bu heyette Türk üyeler de bulunmaktaydı. (Togan 1959, 135). Köprülü ve Abdülkadir İnan ise, Türkçe ilk çevirilerin 11. yüzyılda yapılmış olabileceğini öne sürer (İnan, 1991,156).

Türk edebiyatında İslâm dininin kutsal kitabı *Kur'an*'ın çevirilerini satır arası kelime kelime çeviriler, ya da tefsirli çeviriler şeklinde görmekteyiz. Satır arası *Kur'an* çevirileri, âyetlerin cümleler halinde değil, âyette geçen kelimelerin altına tek tek Türkçe karşılıklarının yazıldığı tercümelerdir. Bu tür tercüme eserlerin pek çok nüshası mevcuttur (Topaloğlu, 1976-78, 3). Tefsirli çeviriler ise, bir Arapça kelimenin tek bir Türkçe kelime ile karşılanmasından ziyade, ayetin tamamının uzun cümlelerle açıklanmasını esas alan tercümelerdir. Bu tefsirlerin çoğu *Ebu'l-Leys es-Semerkandi*'nin tefsiri esas alınarak yapılan tercümelerdir (İnan, 1991, 164).

Genel olarak satır arası *Kur'an* tercümeleleri doğu ve batı Türkçesi *Kur'an* tercümeleleri biçiminde iki başlık altında incelenen gelmiştir.

Ülkemiz el yazması kütüphanelerinde Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış pek çok *Kur'an* tercümesi bulunmaktadır. *Kur'an-ı Kerim*'in Anadolu Türkçesine çevirileri Beylikler döneminde başlamıştır (Topaloğlu, 1976-78, 19). Bu satır arası kelime kelime çeviri geleneğini Moğollar'dan kaçan ya da Moğollar'la birlikte Anadolu'ya gelen Harezmi ve Horasanlı bilginler getirmiştir (İnan, 1960, 89).

Batı Türkçesi satır arası *Kur'an* tercümelerinden önemli olanlar şunlardır:

1. Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi Nüshası: İstinsah tarihi bakımından bilinen en eski nüshadır. Miladi 1401 tarihinde Hasan b. Ali el-Bestâmî tarafından istinsah edilen satır arası *Kur'an* tercümesi, Eski Anadolu Türkçesi özellikleri gösteren önemli tercümelerdendir. Nüshanın her sayfasında yedi satır Arapça, yedi satır Türkçe metin bulunmaktadır. Eserin bazı sayfalarında açıklamalar şeklinde olan metinler, yer almaktadır. Ancak metnin silik olması sebebiyle bu kısımlar okunamamaktadır. (Küçük 2014, 24).

2. TIEM 40: Türk İslam Eserleri Müzesi 40 numarada kayıtlı bulunan ve *Ahmet Topaloğlu* tarafından üzerinde çalışma yapılan nüsha, 290 varak ve 11 satırdan oluşmaktadır. TIEM 40'ın ilk varağında besmelelerle birlikte beşer satır vardır.

Burada *Besmele* ve *Fâtiha* suresi tefsir edilmiştir. (Topaloğlu, 1976-1978 s,19). Eserin sonunda “*Du‘â-i Fâl-i Qur‘ân*” başlığı altında 64 beyitlik bir şiir bulunmaktadır (Topaloğlu, 1976-1978 s 37).

3. Manisa İl Halk Kütüphanesi Nüshası: Manisa Halk Kütüphanesindeki 931 numarada kayıtlı bulunan eser 451 varak, 11 satırdan oluşmaktadır. (Karabacak 1992; 1994).

Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış yukarıda zikrettiğimiz satır arası *Kur‘ân* Tercümelerinin dışında *Kur‘ân*’dan parçalar halinde *İhlâs Süresi* (Esatoğlu 1987) *Yâsin Süresi* Tefsiri (Kara, 1987) gibi tefsir ve çevirileri de mevcuttur. Ayrıca Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış bir satır arası *Kur‘ân* tercümesi de bulunmaktadır. Bu eser üzerinde de birkaç kişinin çalışması bulunmaktadır (Yılmaz 1992; Akar 1992; Delice 1992; Eminoğlu 1995; Alper 1988).

Çalışmamızda *Kur‘ân* tercümeleleriyle ilgili olarak verdiğimiz bu bilgilerden sonra, Türk İslâm Eserleri Müzesi 40 numarada kayıtlı bulunan nüsha ile Çorum müzesi 10172 numarada kayıtlı bulunan nüshayı baş ve son kısımlarını karşılaştırarak sunacağız. Çorum Müzesi 10172 numarada kayıtlı bulunan yazma şirazeli, miklepli, koyu kahverengi meşin ciltlidir. Varakları yer yer tamir görmüş beyaz kâğıda, sülüs kırmasıyla yazılmıştır. Yazmanın her sayfası 8 satırdan oluşmaktadır. Yazmada ana metin (*Kur‘ân -ı Kerîm*) harekeli sülüs kırması, satır arası açıklamalar ise harekeli nesih hatla yazılmıştır. Eser 540 varak ve sekiz satırdan oluşmaktadır.

Nüshanın müstensihî ve istinsah tarihiyle ilgili olarak metinde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Söz konusu yazımıza da konu olan Çorum nüshası diye adlandırdığımız yazma eser, *Besmele* ve *Fâtiha* ile başlamış, ancak herhangi bir satır altı çeviri yapılmamıştır. *Kur‘ân*’ın ikinci suresi olan *Bakara Süresi* ile birlikte satır arası anlam verilmeye başlanmıştır. Surenin başında bulunan *Besmele*’ye anlam verilmiştir ancak metin tamir gördüğü için bazı yerler okunamamaktadır. *Kur‘ân*’ın son iki suresi olan *Sûretü’l-Felağ* (113) ve *Sûretü’n-Nâs* (114) surelerine satır arası anlam verilmemiştir. Ayrıca nüshanın sonunda *Fâtiha* suresi satır arası tercümesi olmaksızın tekrar edilmiştir. TİEM 40 nüshasında sure adları düzenli bir biçimde verilirken, Çorum nüshasında sure adlarının ve ayet duraklarının bazen verilip bazen de verilmediği görülmüştür.

Çorum nüshasının ses ve şekil hususiyetleriyle ilgili olarak şunları söyleyebiliriz: Nüshada ünlüler Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi genel olarak yuvarlaktır. *indürildi* (2r4); *degülüz biz* (3r6); *getürdük* (3r4); *bizüm* (5r8). Nüshada kapalı /è/ sesinin değişik kelimelerde kullanıldığı görülmüştür. *gêrçek* (4r5; 6r7); *yêrde ayıtdılar* (2v8); *tevbe dêrdi* (6r2); *nafağa vêürler* (2r4).

Nüshada Türkçe kelimelerin imlasında /b/, /p/ ayrımı yapılmıştır. Ancak Arap harfli Türkçe metinlerde /ç/ ve /c/ seslerinin yazımında farklı kullanımlar göze çarpmaktadır. Metinde kelime ve eklerde yer alan /ç/ sesi, bazen /c/ bazen de /ç/ ile gösterilmiştir. Kelime başı /k/ ve /g/ seslerinin ayrımının yer yer yapıldığı görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde görülen art damak /k/ sesinin

/h/'ya dönmesi olayı, üzerinde çalıştığımız nüshada da bulunmaktadır. Nüshada *doğru* kelimesinin hem *toğrı* (*toğrı yol* 2r6;) hem de *toğru* (*toğru olmadı* 532v1; şol dindür *toğru* 532v4) biçimindeki yazımları ile karşılaşılmaktadır. Metinde yer yer ek uyumsuzluğuna dair örneklere rastlanır. *tekebbürlik* eyledi (5v5); *dünyâlik* (6v1); *du ACEK* (6r1). Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserlerinde görülen birinci tekil şahıs ekleri *-vuz*, *-vüz* Çorum nüshasında da görülmektedir. *gelevüz* (3r5); *arturavuz* (3r6).

Eski Türkçe döneminde görülen *tağı* edatı, simetrik bir biçimde TİEM 40 nüshasında *dağı* Çorum nüshasında ise *dağı* şeklinde kullanmıştır. TİEM 40 nüshasında satır arası kelime kelime çevirilerinin yanı sıra, *yani* kelimesiyle başlayan bazı kısa açıklamalar da bulunmaktadır. Çorum nüshasında *yanili* açıklamalara yer verilmemiştir. Çalışmada, Çorum nüshasının baş ve son kısımlarından sınırlı sayıda satır arası metin transkribe edilerek aşağıda sunulmuştur.

Sûretü'l-Bakara²

2r1 allâh adıyla rûzi vèren raḥmet kılcı

1. (2r2) rabb allâhdur lâm cebrâ'ıldür mim muḥammeddür muḥammed
2. şol kitab yani kûrân ilerü va' de olundı³ yoḡdur gümân anuḡ içinde yol göstermekdür şaḡınıcıya⁴
3. (2r3) anlar kim inanurlar görünmez nesneye⁵ dağı turgurdılar...dâyim kıılurlar dağı an... (2r4) ruzı vèrdük anlara nafağa vèrürler
4. dağı anlar kim inanurlar aḡa kim indürildi⁶...(2r5) dağı indürüldi senden ilerü ya' ni tevit incil dağı kıyâmet gününde⁷ anlar gümânsuz inanurlar⁸
5. şunlara (2r6) toğrı yol üzerine⁹ çalaplarından¹⁰ yaḡa dağı şunlar kim kırtulmuşlardandır
6. (2v1) taḡkîk¹¹ anlar kim kâfir oldılar berâberdür¹² anlaruḡ üzerine kırkutduḡ mı¹³ anları ... (2v2) yâ kırkutduḡuz¹⁴...inanmazlar

2 Çalışmada Çorum nüshası esas alınmış, TİEM 40 nüshası ile aralarındaki farklar dipnotlarda gösterilmiştir.

3 olındı-y-ıdı

4 şaḡınıcılara

5 ya' ni tanrıya yâ uçağa yâ kıyâmata yâ kûrâna

6 indürinildi

7 gününü

8 bilürler

9 üzeredür

10 dağı şunlar kırtulmuşlardur

11 bayık

12 barabardur

13 kim

14 kırkutmaduḡ mı

7. mühr urdu teñri göñülleri üzerine¹⁵ dañı kulaqları¹⁶ üzerine (2v3) dañı gözleri üzerine¹⁷ örtüdür dañı anlar¹⁸ için vardır 'azāb ulu
8. (2v4) dañı ādemilerden oldur kim aydur inanduk teñriye dañı kıyāmet¹⁹ günine dañı²⁰ degüldür bunlar (2v5) inanıcılar
9. aldarlar teñri dañı anlar kim imān getürdiler²¹ inandılar²² dañı aldamazlar (2v6) illā kendülerin²³ dañı bilmezler
10. göñülleri içinde şayruluğdur ya'ni münāfiklık pes arturdu (2v7)...şayruluk dañı anlaruñ için 'azāb ağrıdıcı anlardan ötri kim oldılar yalan söylerler
11. (2v8)...anlara fesād eylemeñ yerde ayıtdılar andan ötri kim degülüz (3r1) eyü işleyiciler
12. tañkık²⁴ anlar fesād eyleyicilerdür velikin (3r2) bilmezler
13. kaçan aydıldı anlara imān getürüñ nite kim ...ādemiler ayıtdılar (3r3) imān getür kim nite kim imān getürdiler beynsüzler tañkık anlar beyinsizlerdür (3r4) velikin bilmezler
14. dañı kaçan erseler anlar kim imān... ayıtdılar imān getürdük (3r5) dañı keşişler kaldılar yalunuz şeytānlarile ayıtdılar tañkık bize siz gelevüz degülüz biz (3r6) illā yañsuya döviniciler
15. teñri yañsuya dutar anları dañı arturavuz²⁵ anlara ħadden geçmeklik²⁶...(3r7) ħayrān oldılar²⁷
16. şunlar anlardur kim şatun aldılar azğunlığı toğrı²⁸...pes (3r8) aşsı eylemedi bāzırgānlıkları²⁹ dañı olmadılar toğrı yol tutucılar
17. beñzer anlara³⁰ (3v1) aña kim yandurdu odı pes ol vañt kim aydın oldu yöresi giderdi teñri (3v2) aydınını dañı ħodı anları ħarañulık³¹ içinde görmezler
18. şağırlardur dilsüzlerdür gözsüzlerdür (3v3) pes anlar dönmezler

15 üzere anların

16 kulağı

17 üzere anların

18 anlarındur

19 sonrağı güne

20 dağı

21 getirürler

22 ya'ni küfri göñüllerinde gizlerler

23 gendüzlerini ya'ni aldamağın ziyānı anlarındur

24 bayık

25 dağı arturur

26 geçmeklikleri içinde

27 olurlar

28 toğru yol-ıla

29 bezirgenlikleri

30 ya'ni münāfiklar meselesi

31 ħarañulıklar

19. dağı üstüne yağmur yağar³² gibidür gökden anuğ içindedür karanlık³³ dağı gök güremek (3v4) dağı yıldırım aldı kaf³⁴ kıldılar barmaklarını kulaqları içine evlerden³⁵ ötürü kim bulutlardan³⁶ düşer (3v5) ölüm şaķınmağından dağı teğri kaplamışdur kâfirleri

20. yakın olur yıldırım kim kupa³⁷ gözleri anlaruğ (3v6) her nice kim aydın anlaruğ için yürürler aydın içinde kaçan karanurdı anlaruğ üzerinde³⁸ tururlar (3v7) eger dileseyidi teğri giderdi kulaqlarını anlaruğ dağı gözlerin anlaruğ taħķik teğri her nesne üzerine (3v8)...

21. èy âdemiler tapuğ teğriñüze³⁹ ol kim yarattı sizi (4r1) dağı anlar kim ilerüdür sizden anuğün siz⁴⁰ ‘ azâbdan ‘ ibâdet ile şaķınasız

22. ol kim kıldı sizünçün (4r2) yeri döşek dağı gögi yapılmışdur⁴¹ dağı indürdi gökden şu pes çıkardı anuğla (4r3) yemişlerden sizün rüzıñuz için pes kılmay teğriye beñdeşler dağı siz bilürsüz⁴² kim yaradıcı oldur

23. (4r4) dağı eger olursañuz gümân içinde andan kim indürdük kulumuz üzerine⁴³ getirün bir süre anuğ (4r5) gibiden⁴⁴ dağı oñuğ şanuğlaruğuzı ya‘ ni putlar teğriden ayruğ ya‘ ni süre getirün eger olursañuz gerçekler

24. (4r6) pes eger işlemedünüz ya‘ ni süre hergiz işlemeyesiz pes şaķınuğ oddan ola kim odını anuğ (4r7) âdemilerdür dağı⁴⁵ taşlardur yarağlanmışdur kâfirler için

25. dağı muştıla anları kim imân getir... (4r8) dağı işlediler eyü işler taħķik⁴⁶ anlaruğdur uçmağlar ağar altından (4v1) ırmağlar her kaçan⁴⁷ kim rızık verinildi andan yemiş rızık vermek ayıtdılar işbu oldur (4v2) rızık verinüldük ilerüden ya‘ ni ⁴⁸uçmağda yâ dünyâda dağı getirünildi birbirine beñzer⁴⁹ dağı anlaruğdur uçmağ içinde ‘ avratlar key arınmışlar (4v3) dağı anlar anuğ içinde ebedi⁵⁰ kalı-cılardur

26. taħķik teğri utanmaz ura ya‘ ni beñzede meşel (4v4) key sivri siñek dağı andan yuğarı ammâ anlar kim imân getürdiler bilürler kim taħķik ol hağdur (4v5)

32 yağın

33 karanlıklar

34 ıldırmağ

35 odlardan

36 bulıtdan

37 kapa

38 üzere

39 çalabunuza

40 kim

41 yapılmış ya‘ ni ev örtüsü gibi

42 siz bilüriken

43 üzere

44 ya‘ ni kur’an gibiden yâ muhammed gibiden dağı

45 dağı

46 bayığ

47 niçe kim

48 girü

49 bendeş

50 ebedi

teğrilerinden dağı ammā anlar kim kāfir oldılar pes aydurlar ne nesne dërler teğri iş bundan (4v6) mesel eylemedin... azdurur anuñla illā ta' atdan çıkıçılar kāfirler

27. anlar kim şaldılar teğri kavline (4v7) berkitden soñra dağı keserler anı kim buyurur teğri ulaşdurunıla (4v8) dağı fesād eyler yërde şunlar anlardur ziyānludur⁵¹

28. nite kāfir olur siz (5r1) teğriye dağı şol halde kim öldüğüz ölüdüğüz pes diri eyledi sizi andan öldüre sizi andan diri göre sizi andan yaña (5r2) döndürüldi⁵²

29. ol oldur kim yaratdı sizünçün anı kim yèrdedür hep andan faşl⁵³ eyledi (5r3) göge pes toğrı eyledi yedi gökleri dağı ol her nesne⁵⁴ bilicidür

30. (5r4) dağı ol vaqt kim ayıtdı çalabuñ feriştehlere taḥkik eyleciyem yèrde ḥālīka ayıtdılar eyler misiz (5r5) anuñ içinde anı kim fesād eyleye anuñ içinde dağı dōke qanlar dağı biz tesbih eyledüğüz senüñ ḥamduñla (5r6) dağı taqdir eyledüğüz ya' ni āri dutaruz 'ayuplardan arılığıla añaruz seni ayıtdı taḥkik ben bilürem anı kim siz bilmez siz

31. dağı öğretdi ādeme (5r7) isimler dükelin andan arz eyledi adlar ismini feriştehlere pes ayıtdı ḥaber vèrün (5r8) şunlaruñ adlarını eger ola siz girçekler

32. ayıtdılar arlıgun senüñ yoğdur bilmeñüz bizüm (5v1) anı kim öğretdün biz taḥkiksiz sèn bilici dost işlü⁵⁵ dürüst sözlü

33. ayıtdı ey ādem ḥaber vèr anlara (5v2) adların anlaruñ ol vaqt kim ḥaber vèrdi anlar adların anlaruñ ayıtdı teğri ayıtmadum mu size ben taḥkik (5v3) bilürin görinmezini göklerün dağı yèrün dağı bilürin anı kim āşikāre⁵⁶ eyler siz dağı (5v4) anı kim gizler siz

34. dağı ol vaqt kim ayıtduk feriştehlere secde kıluñuz ādeme pes secde eylediler⁵⁷ (5v5) illā iblis ètmedi⁵⁸ dağı tekebbürlik eyledi dağı oldı kāfirlerden

35. dağı ayıtduk ey ādem (5v6) dolan sen dağı 'avratuñ cennetde dağı yèñ⁵⁹ andan dirlik gèñliginden⁶⁰ ne yerden kim diler siz⁶¹ (5v7) dağı yakın gelmek işbu ağaca yani buğdaya yani buğday yā incir yā üzüm ağacı pes olasız zālimlerden

36. pes tapındurdu⁶² ol iki ya' ni ādemī ve ḥavvāyı (5v8) şeytān uçmağdan pes çıkardı ol ikiyi pes çıkardı andan kim olurlardı anuñ içinde ayıtdı bir niçeñüz aşığa inün ya' ni ādem ve ḥavvā ve iblis ve yılan (6r1) bir niceñüz düşmāndur dağı sizüñdür yèrde dutacak yèr dağı gönenmek bir zamāna degin

51 ziyanalular

52 döndürinilesiz

53 kasd

54 nesneyi

55 bilici dürüst işlü

56 eşkere

57 kıldılar

58 onamadı

59 yin

60 ginligi-y-ile

61 dilersenüz

62 tayındurdu

37. (6r2) pes oldı⁶³ âdem teñrisinden kelimeler ya' ni rabbenâ zalemnâ enfüsenâ pes tevbe dërdi aña tañkik pes her kim ol key tevbe vëricidir rañmet kılıcıdır
38. (6r3) ayttuk aña inün andan dükeli pes eger gelürse size benden toğrı yol göstermek uyarsa toğrı yola (6r4) yoktur qorqu anlaruñ üzerine ne dağı anlar kayđulu olalar
39. dağı anlar kim kâfir oldılar (6r5) dağı yalan dutdılar âyetlerümüzi şunlar od issilerdür⁶⁴ anlar ilk ildem⁶⁵ anuñ içinde ebed kıalıcılardur
40. (6r6) ey ya' kıup oğlanları anuñ ni' metüm ola kim sizün üzere ya' ni kırana dağı yerine getürün kıavlüm ya' ni şeri' atı (6r7) yerine getürem kıuluñuzu ya' ni müzd vërmek dağı benden kıorquñ
41. dağı imân getürün ana indürdüm gerçek dutıcıyiken (6r8) anı kim sizünledür ya' ni tevrit dağı ölmek ilkiñ kâfir aña dağı şatun almañ benüm âyetlerüm az bahaya (6v1) ya' ni az dünyâlik dağı benden kıorquñ
42. dağı kıarışturmañ haqqı bätıla dağı gizlemeñ haqqı (6v2) dağı şol halde kim siz bilür siz
43. ey buyurmu siz dağı tıruñ âdemiler nemâzı ya' ni peygamberleriñ bir nice şıfatına ikrâr eyleyüp ve bir nicesine inkâr eylemeñ dağı vërun zekâtı ya' ni rüku ' lu nemâz kıluñ dağı arkañuz egün (6v3) arka êgicilerle
44. ya' ni cuhüdler ayıtdılar dostlarına müslümânlardan kim muñammed dîni haqqdur yörün⁶⁶ dutuñ yâhud murdar oruç dutmaqqdur eyelük dağı unudur mu siz neflerünüzü (6v4) dağı siz ođur siz kitâb anlamaz siz
45. dağı arka vërmek isteñ şabırla ya' ni tã' atlar üzerine⁶⁷ (6v5) dağı namâzıla dağı tañkik⁶⁸ ol namâz⁶⁹ ağırdur olur ya' ni illâ kıorqucılar üzerine
46. anlar kim bellü bilürler anlar kim tañkik (6v6) görıcilerdür çalaplariñ dağı tañkik anlar⁷⁰ andan yaña dönicilerdür
47. ey ya' kıup oğlanları anuñ (6v7) ni' metüm ol kim eyelük eyledüm sizün üzeriñüze dağı tañkik ben artuñ eyledüm sizi ' âlemler üzere
48. (6v8) dağı kıorquñ dağı bir günden kim hâcetsüz eylemeye bir nefis bir nefisden nesne dağı kıabüllemeye şefâ' at andan ya' ni nefisden

Süretü'l Kıadr

63 aldı

64 isleridür

65 ebed

66 berk

67 üzere yâhud murad bundan oruç dutmaqqdur

68 bayık

69 uludur ya' ni ağırdur

70 anun dapa dönicilerdür

(532r2) (1) biz indürdik anı ya'ni qurānı qadr gēcesi⁷¹ (2) ne nesne⁷² bildürdi saña nedür qadr gēcesi (532r3) (3) qadr gēcesi yēgrekdür biñ aydan (4) iner ferīsteler⁷³ cebrāil (532r4) anuñ içinde destūriyle çalaplarnuñ dükeli iş için (5) selāmdur ol⁷⁴ tā şubḥ belürince

Sūretü'l-Beyyine

(532r7) (1) olmadı anlar kim kāfir oldılar ehlinden⁷⁵ kitābuñ müşriklerden (532r8) (2) ayrılıcalar tā gele anlara ḥucce ya'ni peygamber⁷⁶ teñriden oqur kitāblar (532v1) (3) arınmış anuñ⁷⁷ içinde kitāblardur⁷⁸ toğru (4) olmadı bölük bölük anlar kim vērinildiler kitāb⁷⁹ (532v2) illā andan soñra⁸⁰ geldi anlara ḥucce ya'ni muḥammed⁸¹ (5) buyurılmadılar⁸² illa tapalar teñriye (532v3) iḥlās eyleyicilerken aña dini müslümānlarken tururlar namāzı⁸³ vēreler⁸⁴ zekātı (532v4) şol dindür toğru (6) anlar kim kāfir oldılar kitāb ehlinden (532v5) müşriklerden odındadır cehennemün ebed kılıcılarıken anuñ içinde şunlardur anlar (532v6) yavuzurağı yaradılmışuñ (7) anlar kim imān getürdiler işlediler eyü işler şunlardur (532v7) anlar⁸⁵ yēgreği yaradılmışuñ (8) yandı anlaruñ qatında çalaplarnuñ aden uçmaqlarında aqar (532v8) altından ırmaqlar ebed qalıcılarken anuñ içinde hemişe hoşnuz ol anlardan (533r1) hoşnuz oldılar andan şol anuñdur kim qorqdı çalabından⁸⁶

Sūretü'l-Zilzāl

(533r3) (1) qaçan depredinildi yer depretmek (2) çıkardı yer qumaşların⁸⁷ (533r4) (3) ayıtdı ādemi ne geldi aña (4) ol gün söyleye yer ḥaberlerin⁸⁸ (5) andan⁸⁹ çalabuñ (533r4) ilhām vērür⁹⁰ ana (6) ol gün dōneler ādemiler bölük bölük tā gōsterdinelere 'amellerin⁹¹ (533r5) (7) her kim işleye gēci qarınca ağırı yā zerre ağırı ḥayr göre⁹² (8) her kim işleye⁹³ ağırı zerrenün göre anı

71 ya'ni dünyā gögine

72 nese

73 dağı

74 (ya'ni ferīsteler mü'minlere selām vērür)

75 ya'ni yahūdi, nasrāi dağı

76 muḥammed ya'ni ayıttılar "dinimüzü qomayavuz muḥammed gelince; andan anuñ dinün dutavuz yalavaç

77 anlaruñ

78 ya'ni yazılmış āyetler

79 ya'ni kāfirler

80 kim geldi

81 ya'ni bir nēcesi inandı bir nicesi inanmadı

82 ya'ni tevritde inicilde

83 dağı

84 dağı

85 bu kelime TIEM'de nüshasında yok

86 çalabısından

87 qumaşlarını ya'ni ölüleri dağı gençleri

88 ḥabarlarını ya'ni kim n'ittüğünü

89 ötürü kim bayık

90 vērdi ana yā buyurdu ya'ni göñline biraqdı

91 'amellerini

92 anı

93 zerre ağırı şer göre...

Sūretü'l 'Ādiyāt

(533v1) (1) yügüriciler haqqıçün⁹⁴ at nefesi üni gelmek⁹⁵ (2) od çıkarılar haqqıçün⁹⁶ od çıkmak⁹⁷ (3) yağlayıcılar⁹⁸ haqqı şabahta (533v2) (4) kopardılar ol vaqt⁹⁹ toz (5) girdüler ol vaqt bir bölük¹⁰⁰ (6) ademî çalabısına (533v3) nâ-sıpasdur (7) ol şunun üzere tanuğdur¹⁰¹ (8) ol hayr sevmegine¹⁰² (533v4) katıdır (9) ey bilmez mi ol vaqt¹⁰³ depredinildi¹⁰⁴ sinlerdedür (10) hâşıl olundı¹⁰⁵ (533v5) gögüzlerdedür¹⁰⁶ (11) bayık çalabuğuz anlara ol gün heberlüdür

Sūretü'l- Kārīla

(533v7) (1) urucı¹⁰⁷ ya kahr eyleyeci¹⁰⁸ (2) nedür urucı¹⁰⁹ (3) ne nesne¹¹⁰ bildürir saña nedür urucı¹¹¹ (4) ol gün kim ola (533v8) ademiler od kelebegi gibi perâkende (5) ola tağlar deñüz yün¹¹² gibi atılmış (534r1) (6) her kim¹¹³ ağır ola terâzüleri (7) ol dirlik içindedür hoşnuzluğlı (8) ammâ ol kim (534r2) yeyni oldı terâzüleri (9) yeri anuğ cehennemdür (10) ne nesne¹¹⁴ saña bildürir nedür ol (11) oddur (534r3) key issi

Sūretü't-Tekāsür

(534r5) (1) egledi sizi çoklığıla birbiñüze fahr eylemek (2) tâ varduğuz sinlere¹¹⁵ (3) degül eyle tiz bilesiz (534r6) (4) andan degül eyle tiz bilesiz (5) degül eyle bilmişmissedünüz gümânsuz bilmek¹¹⁶ (6) ¹¹⁷göresiz (534r7) tamuyı (7) andan¹¹⁸ göresiz anı gümânsuz¹¹⁹ varlığını (8) andan¹²⁰ şorınılasız ol gün (534r8) diñlenmekden ¹²¹dünyâda hoş ' ıyş geçürmekden

94 ya'ni gâzılar atları

95 segirdürken

96 ya'ni atlar toynağları-y-ıla

97 çıkarmak

98 yâ eviciler

99 toz

100ya'ni düşmâna

101ya'ni işine ikrâr eyleye, inkar eylemeye

102ya'ni mâl

103kim

104ol kim

105ol kim

106ya'ni hayri şerri dèrildi, belürdi

107dögici

108ya'ni kıyâmat göñülleri, korku-y-ıla

109dögici

110nese

111 dögici

112 deñüz renklü yün

113 pes emmâ her kim

114nese

115ya'ni ölünce ölüleri dağı saydunuz

116ya'ni eger bilmişmissedünüz anlayayidunuz fahr eylemegi

117bayık

118bayık

119gümensüz bilmek ya'ni gümensüz varlığını

120bayık

121ya'ni

Sûretü'l-'Asr

(534v2) (1) ikindü namâzı haqqiçün yâ rüzigâr haqqı (2) bayıķ âdemî ziyân için-
dedür (3) ¹²²anlar kim imân getürdiler¹²³ işlediler (534v3) eyü işler¹²⁴ birbirine
ışmarladılar haqqı¹²⁵ kûrânı birbirine ışmarladılar¹²⁶

Sûretü'l Hümeze

(534v5) (1) veyldür her bir âdem ardınca yavuz söyleyiciye 'ayıblayıcıya¹²⁷ (2)
ol kim key dërdi mâlı¹²⁸ şaydı anı (3) şanur¹²⁹ (534v6) mâlı anuñ ebed eyledi
anı (4) degül eyle bırağınla şayıcı için (5) ¹³⁰ne nesne bildürdi saña (534v7) (6)
nedür şayıcı¹³¹ (7) teñri odıdur yandurınılmış ol kim muṭṭali' olur ard yürekleri
üzere...

Sûretü'l-Fîl

(535r2) (1) ey bilmedüñ mi nite işledi ya' ni ibrahim yemen meliki nite işledi ça-
labuñ pil işlerine¹³² (2) ey kılmadum mekrin anlaruñ¹³³ (535r3) azdurmağ için-
de¹³⁴ zâyı eyledi (3) veribidi anlaruñ üzere kuşlar bölük bölükler (4) atarlar anla-
rı¹³⁵ taşıla¹³⁶ (535r4) pişmiş balçıkdan¹³⁷ (5) kıldı anları ekin toprağı yenmiş¹³⁸

Sûretü Kureyş

(535r6) (1) **öğrenmek için kureyş kabilesi** (2) anlaruñ geçmek kışuñ yayuñ
(535r7) (3) tıpsunlar çalabıñ işbu evüñ (4) ol kim yêdürdi anlara açlıqdan¹³⁹
emin eyledi anları kôrkuđan

Sûretü'l- Mâ'ün

(535v2) (1) ey gördüğüñ ol kim yalan dutdı cezâ vèrmek¹⁴⁰ (2) şol oldur kim gü-
çemleyü sürer (535v3) ögsüz mälından (3) kândurmaz ta' âmı üzere miskinüñ (4)
veylidür¹⁴¹ kâti 'azâb namâz kılcılar (535v4) anlar¹⁴² namâzlarında gâfillerdür
anlar kim riyâ eylerler (5) yıgarlar (535v5) ev âletin yâ zekâti

122dağı

123dağı

124dağı

125ya' ni

126sabr eylemegi

127'ayıblayıcı

128mâlı dağı saydı anı yâ yaraqladı anı

129sanur kim bayıķ malı

130dağı ne nese

131sıyıcı

132ya' ni ebrehe yemen meliki

133mekrini anlarun

134ya' ni

135anlara taş

136taş

137yâ kâfirler defterinden

138ekin yaprağı gibi

139dağı

140vèrmegi

141ya' ni

142kim

Süretü'l-Kevser

(535v7) (1) biz vërdük saña uçmağdagi ırmağı yâ çok hayr (2) namâzı kııl¹⁴³ çalabuñ için¹⁴⁴ (3) düşmân dutucu seni (535v8) ol gücükdür

Süretü'l-Kâfirün

(536r2) (1) ayt êy kâfirler (2) tapmayam aña kim taparsız (3) degülsiz (536r3) tapıcılar aña kim taparın (4) degülin¹⁴⁵ ben tapıcı¹⁴⁶ tapduñuz (5) degülsiz tapıcılar¹⁴⁷ (536r4) taparın (6) size dînünüz¹⁴⁸ baña dînüm

Süretü'n-Nasr

(536r6) (1) gele¹⁴⁹ yardım teñriden açmağ (2) göresin âdemileri girürler (536r7) teñri dinine bölük bölükler (3) tesbih eyle ögmegile çalabuñ¹⁵⁰ yarlıkamağ iste andan¹⁵¹ ol oldı (536r8) tevbe verici

Süretü't-Tebbet

(536v2) (1) helâk olsun ebulehebün iki eli¹⁵² helâk oldı (2) aşşı eylemedi aña¹⁵³ mâlı kesb eyledi (3) (536v3) tîz gire oda yoluñ ıssı¹⁵⁴ (4) avradı anuñ götürücü odunı¹⁵⁵ (536v4) (5) boynunda anuñ ipdür burulmuş

Süretü'l İhlâs

(536v6) (1) ayt ol teñri birdür (2) teñri hâcet olunur serverdür (3) dağı toğrıladı dağı (536v7) olmadı¹⁵⁶ (4) olmadı anuñ beñdeş kimsene¹⁵⁷

Kur'ân'ın son iki suresi olan *Süretü'l-felağ* ve *Süretü'n-nâs* surelerine satır arası anlam verilmemiştir. Ayrıca *Fâtiha Suresi* de metnin sonunda tekrar edilmiş olmakla beraber satır arası anlam verilmemiştir.

Sonuç

Gerek Çorum nüshası, gerekse TİEM 40 nüshası, Eski Anadolu Türkçesinin imla, ses, şekil özelliğini göstermektedir. Çorum nüshasını TİEM 40 nüshası ile mukayese ettiğimizde kelime hazinesi bakımından TİEM 40 nüshasının açıklamalarının tamamının olması dolayısıyla daha zengin olduğu görülmüştür. Nüshalar arasında imla, ses ve şekil bilgisi bakımından çok büyük farklılıklar olmamakla

143ya' ni beş namâz, yâ bayrâm namâzı

144dağı deve boğazla

145degülven ben

146ana

147ana kim

148dağı

149teñri yardım vërmegi dağı açmağ ya' ni mekke'yi

150dağı

151bayık

152dağı

153mâlı dağı ol kim

154ıssi

155ya' ni peygambar yolına odun diken birağıcı, yâ şer odin getürüp yandurıcı

156toğurmadı dağı toğrıladı

157kimse

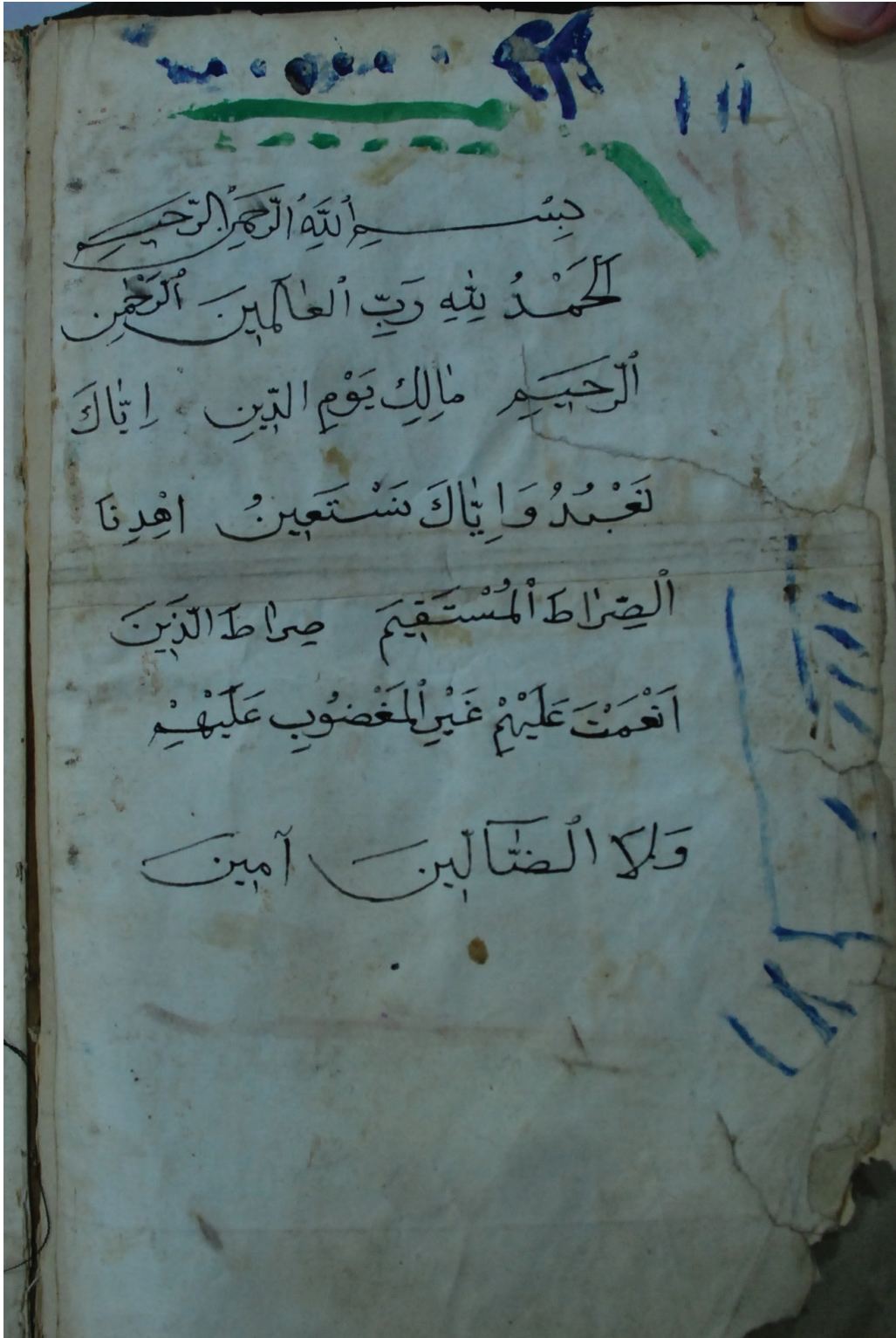
beraber bazı kelimeler simetrik bir biçimde farklı kullanmıştır. TİEM 40 nüshasındaki bütün “*dağı*” kelimeleri Çorum nüshasında “*dahı*” biçiminde yazılmış yine TİEM nüshasındaki bütün “*bayık*” kelimeleri Çorum nüshasında “*tahkık*” şeklinde yazılmıştır. TİEM 40 nüshası “*yani*” şeklindeki açıklamalarıyla ayrıntılı olduğu halde, Çorum nüshasında yer yer “*yani*”li açıklamaların kullanılmadığı görülmüştür. Söz konusu iki farklı nüshanın incelenerek yeni bir çalışmanın yapılması, metinlerdeki imla, ses ve şekil bilgisine ait hususiyetlerin ortaya konulmasının yanı sıra, Türk dilinin söz varlığına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKLAR

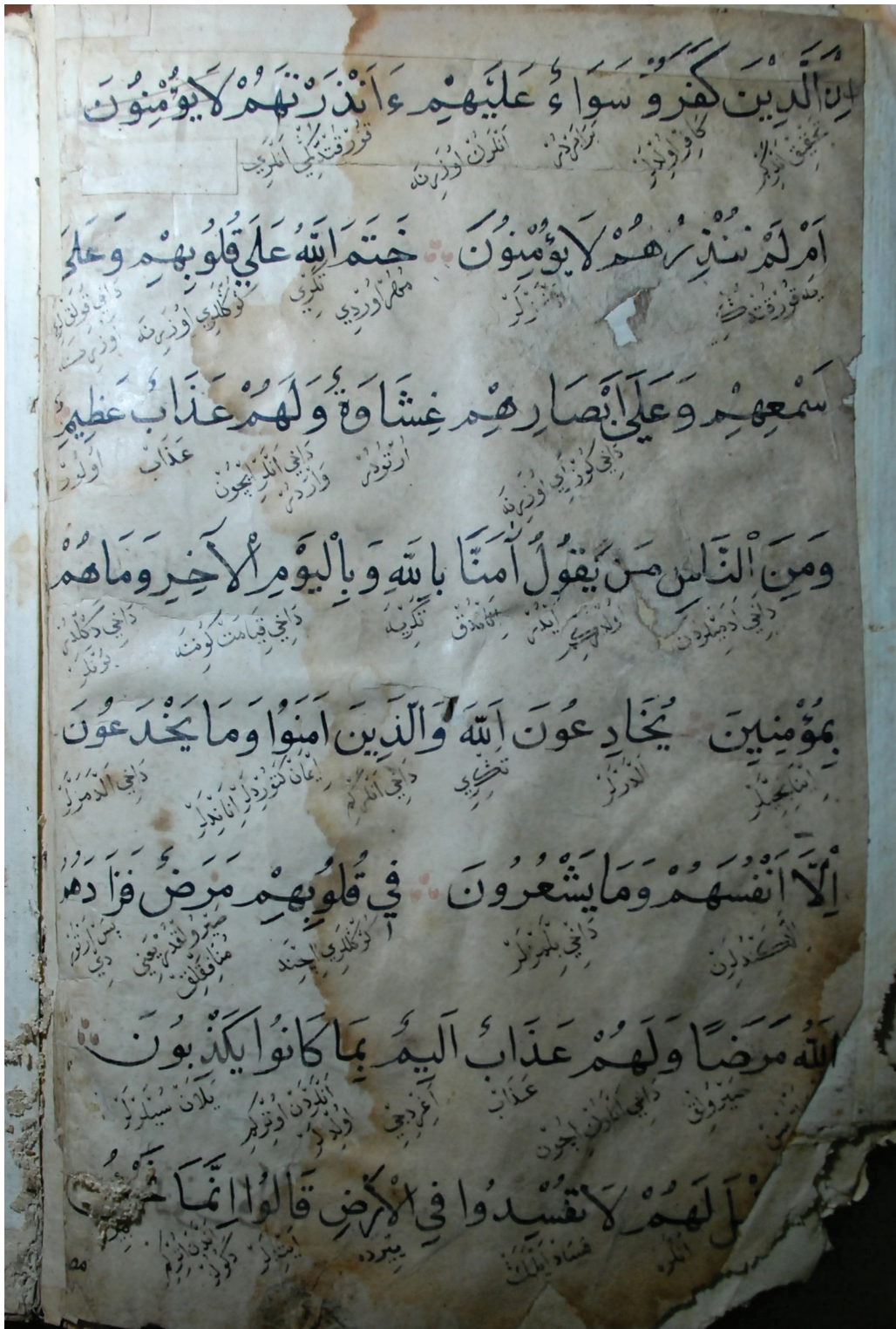
- Esatoğlu Ahsen, “*İhlâs Süresi Metni, Dil Özellikleri Ve Sözlük*” Ve “*Metinden Örnek Sayfalar*” Ankara Ü., SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1987.
- Harman F. Ö., “Ahd-i Atik”, İslam Ansiklopedisi, C.1. 1989.
- İnan Abdulkadir, “*Kur'an'ın Eski Türkçe Ve Oğuz-Osmanlıca Çevirileri Üzerine Notlar*», *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1960, s.89.
- İnan Abdulkadir, “*Kur'an'ın Türkçe Tercüme Üzerine Bir İnceleme*”, *Makaleler Ve İncelemeler II*, Ankara 1991., S.156
- Kara Mehmet, “*Yâsîn Süresi Tefsiri: İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım*”, *İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım*”, Gazi Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1987.
- Karabacak Esra, *Manisa İl Halk Kütüphanesi'ndeki Satır Arası Kur'an Tercümesi: Giriş-Metin-Dizin*) I-II, Marmara Ü., Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1992.
- Karabacak Esra, *Old Turkish And Persian Inter-Linear Qur'an Translations II, An Inter-Linear Translation Of The Qur'an Into Anatolian Turkish*, Harvard Ü. Yay. 1994; *Old Turkish And Persian Inter-Linear Qur'an Translations IV, An Inter-Linear Translation Of The Qur'an Into Anatolian Turkish*, (1-384) Harvard Ü. Yay. 1995; *Old Turkish And Persian Inter-Linear Qur'an Translations IV, An Inter-Linear Translation Of The Qur'an Into Anatolian Turkish*, (385-786) Harvard Ü. Yay. 1995; *Old Turkish And Persian Inter-Linear Qur'an Translations VI, An Inter-Linear Translation Of The Qur'an Into Anatolian Turkish*, Harvard Ü. Yay. 1997; *Old Turkish And Persian Inter-Linear Qur'an Translations VIII, An Inter-Linear Translation Of The Qur'an Into Anatolian Turkish*, Harvard Ü. Yay. 1999
- Kut, Turgut (1989) “Ali Ufki Bey” İslam Ansiklopedisi, II Cilt. 1989.
- Küçük Murat, *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi*, TDK Yay. Ankara 2014.
- Togan Zeki Velidi, “Londra Ve Tahran'daki İslami Yazmaların Bazılarına Dair”, İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi, III, 1959-196-, S.135
- Topaloğlu Ahmet, *Muhammed Bin Hamza, XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi*, 1,2 Cilt, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1976-1978, S.2.
- Yılmaz Hikmet, “*Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Satır Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) 53b-105a*”, Cumhuriyet Ü., SBE, Yüksek Lisans Tezi, 1992; Akar Ali, (53b-105a) 1992; Delice İbrahim, (105b-170b) 1992; Eminoğlu Emin, (171a-216b) 1995; Alper Mehtap, (217a-262b) 1988.

NÜSHADAN METİNLER

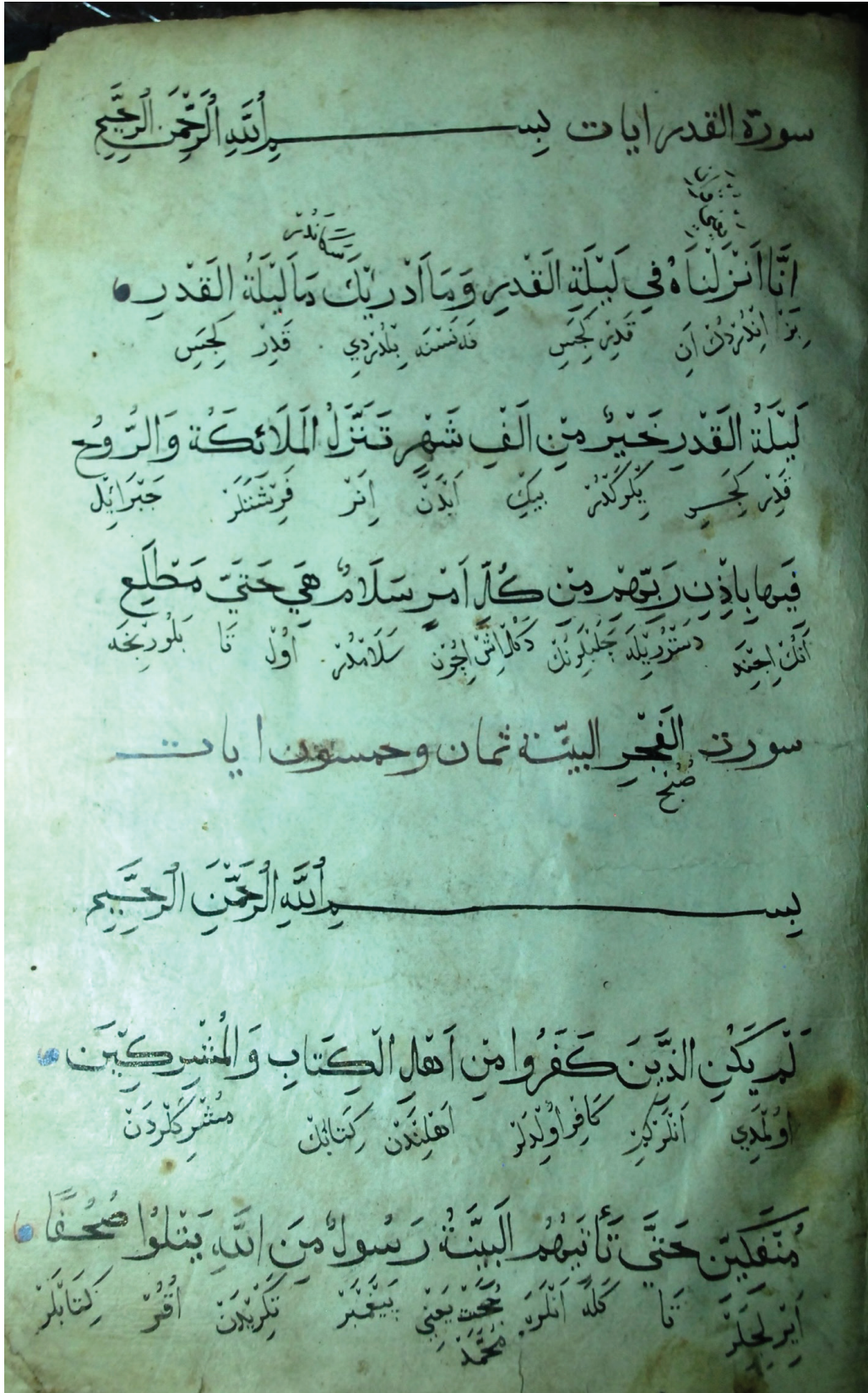

الذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا اَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ
 كَافِرًا يَأْتِرُ دِيَارِي اودِي بَسْ اَوَقْتَمِ اَيْدِن اَوْدِي بِي اَوْدِي تَكْرِي
 بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يَبْصُرُونَ صِدِّكُمْ عَمِي
 اَيْدِنِي دِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي
 فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ اَوْ كَسِبَ مِنَ السَّمَاءِ فِيهَا ظُلُمَاتٌ وَّرَعْدٌ
 دِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي
 وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُودًا
 دِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي
 الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ
 اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي
 كَلِمَاتٍ اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهَا وَاذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا
 اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي
 وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ اِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
 اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي
 بِمَا يَفْعَلُونَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَبْدُ الرَّبِّكَمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
 اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي اَوْدِي

مَا عَلَّمْنَا نَاثِقَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ
 بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ قَالَ الْمَاقِلُ لَكُمْ إِنِّي
 أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا
 كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ۝ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا
 إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝ وَقُلْنَا يَا آدَمُ
 اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا
 وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝ فَآذَنَّا لَهُمَا
 الشَّيْطَانَ عَنْهَا فَاخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ
 لِبَعْضٍ

سورة وَرَضُوْا عَنْهُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِ الزَّلْزَلِ السَّمَانِ
حشونو اولدو اذن شول اولدو قردی جلدن

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زَلْزَالَهَا وَاخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا
چقن دبر نلوی دبر نکلن چقردی بر قماشون

وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَا يَوْمَئِذٍ اَخْبَارَ هَاتَا رَبِّكَ
ایتدی ادی مکلر اكا اول کون سنیله بر خبر لون اذن جکلن

اَوْحٰی لَهَا يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسَ اَشْنَاتًا لِّبِرِّ وَاَعْمَالَ هُمُ
العلم ویزا کا اول کون دنلر ادملر بولک بولک تا کستونلر علیلر

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ
هکر اشلیه کچق قرحه اغر یازر اغر خیر کور هرکر اشلیه اغوی درنک

سورة نَسْرَاتِ الْعَادِيَاتِ اَحَدِيْ عَشْرَتِ اَيَاتِ
کور ان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا وَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا
 يَأْتِيَنَّكَ حَقِيقًا أَنْ تَقْرَأِينَ كَلِمًا أَوْ تَرْجَعِينَ خَلْفَ رُجُوعِ صَبْحًا
 فَأَنْتَرِينَ بِهِنَّ نَقْعًا فَوْسَطُنَّ بِهِ جَمْعَاتُ الْإِنْسَانِ لِرَبِّهِ
 قَبْرًا أَوْ وَقْتًا تَوَدُّ كَرْدًا أَوْ وَقْتًا يَرْوُونَ لَدَيْهِ جَلِيسَةً
 لَكِنُّودًا وَإِنَّهُ عَلَيَّ ذَلِكَ لَشَهِيدٌ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ
 لَنَابِسٌ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى خَيْرِ سَوْمِكُنَّ
 لَشَدِيدًا أَوْ لَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ مَا فِي الْقُبُورِ وَحُصِّلَ مَا فِي
 قُبُورِهِمْ أَيُّ يَلْمِزُ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى خَيْرِ سَوْمِكُنَّ
 الصُّدُورِ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ سُوْرَةُ الْقَارِعَةِ
 كَوْنُهُمْ يَمِينٌ يَجْلِسُ اللَّهُ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى خَيْرِ سَوْمِكُنَّ
 عَشْرَةَ آيَةٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْقَارِعَةُ مَا الْقَارِعَةُ وَمَا أَذْرُوكُهَا الْقَارِعَةُ يَوْمَ يَكُونُ
 النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُورِ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُورِ
 أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى شَرُّهُ أَوْلَى شَرُّهُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرَاتِ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ سُوْرَةُ
 كِنْدُوغَارِ حَقِيْقُوْنِ بِيَقْ اَدِي زِيَانِ اِحْنَدُوْر اَنْلَرِيْزِ اِيْغَانِ كَنْزِدَلَرِ اَشْمَلِدَلَرِ
 اَبُو اَشْمَلَرِ بَرِيْرِنْدِ اَصْمَلِدَلَرِ حَقِّ قُرْآنِ بَرِيْرِنْدِ اَصْمَلِدَلَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيَدُلُّ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ يَحْسَبُ
 وَيَلْدُرُ هُوَ تَرَادُفُ اِدِجِدِ عَيْبِ لِيْجِيْهِ اَوْلَكِيْ كُدْرِيْ كَالِ صِيْدَانِ صَنْزُرِ
 اَنْ مَالَهُ اَخْلَدَهُ كَلَّا لِيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَّةِ وَمَا اَدْرَاكَ
 مَالِ اَنْ اَبْدِ اَيْلِدَانِ كَلَّا اَيْلَهُ بَرِيْغَلِهِ صَلِيْ اِحْنِ بِلَهْ نَسْتَهْ يِلْدُرُ مَسَا
 مَا الْحُطَّةُ فَا نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ الَّتِي تَطَّلَعُ عَلَيَّ الْاَفْتَدَتِ
 نَدْرُ صَايِي تَلْرَاوُدُوْر مَتْدَرِ اَشْمَلَرِ اَوْلَكِيْ مَطْلَعِ اَوْلَا اَرُزْ بَرِيْرِنْدِ اَرُزْ
 اَشْمَلَرِ مَسَا فِي عَمْدِ مَسَدَدَةٍ

